

KAI KJÆR-HANSEN

SYMPATI FOR JESUS

Jesusskikkelsen har i dag manges interesse. Man er optaget af ham – man har fået sympati for Jesus.

Men hvilken Jesus er det, sympatien gælder? Er det Ny Testaments Jesus, eller er det ens egen Jesus, bestemt af fordomme og/eller ønsketænkning?

I denne aktuelle bog foretages en nøgtern vurdering af Jesus-sympatiens forskellige udslag. Den appellerer til at gøre op med fordomme og vrangforestillinger angående Jesus og kristendom.

Den er en klar forkyndelse af Jesus Kristus, som han virkelig er, og henvender sig til alle, som ønsker at se sandheden i øjnene.

KAI KJÆR-HANSEN

Sympati for Jesus

Lay-out: Leif Petersen

Tryk: J. Strandbygaards Bogtrykkeri Akts.

© Kai Kjær-Hansen 1972

Indholdsfortegnelse

FORORD	7
HAD OG SYMPATI	7
MAXI-MENNESKER	10
JESUSSYMPATIEN	13
Jesus superstar	14
1) Usikkerheden	14
2) Døden	16
3) Spørgsmålet	16
ANDRE JESUSSYMPATISØRER	18
KRISTENDOM OG KRISTUSTRO	22
JESUSIDEALET	25
JESUSSYMPATIENS GRÆNSE	28
HVEM VAR JESUS?	30
1) Hvad sagde fjenderne?	31
2) Hvad sagde vennerne?	32
3) Hvad sagde Jesus?	35
JESUS-BARBARGUDENS SØN	38
GUDS BARBARI	39
VORES GUDSØN	42
NEDERLAG-SEJR	44
JESUS DEN ENESTÅENDE	46
DEN ENESTÅENDE DAG	48
KRISTUSTRO – VIRKELIGHEDSFLUGT? ..	51
KONSTATÉR	56

Forord

Denne bog, der er skrevet af en dansk student til moderne unge, handler om den Jesus-skikkelse, som i dag er på manges læber. – Det er en både saglig, engagerende og aktuel bog.

Had og sympati

Det er ikke engang 50 år siden vor berømte og berygtede Georg Brandes døde. Han skabte epoke på mange områder og inspirerede de allerfleste betydelige danske digtere i slutningen af det forrige og i begyndelsen af dette århundrede, og han var i en lang årrække meningsdannende for mange.

Men hans storhed fandt sin grænse. Det ses bl. a. af hans forhold til kristendommen.

I sine allersidste leveår beskæftigede han sig meget med kristendom, hvilket titlerne til bøgerne »Sagnet om Jesus«, »Petrus« og »Urkristendommen« vidner om. Hans »forskning« på dette område er et skoleeksempel på, hvorledes man *ikke* skal gøre, når man ønsker at finde ud af, hvad kristendom er.

I disse skrifter forsøger Brandes at påvise, hvilken højst usikker affære det er at sige noget sikkert om Jesus. I »Sagnet om Jesus« prøver han at vise, at Jesus er en sagnfigur som f. eks. Vilhelm Tell. Selv om han støttede sine teorier på sin tids videnskabelige undersøgelser, blev hans slutninger dog af en sådan art, at kun de mennesker, der lukker deres øjne for, hvad der er historisk sandsynligt, vil kunne hente nogen hjælp i hans forskning på dette område.

I disse bøger afslører den lærde og store mand sig mere som folkeforfører end som sober forsker, ofte blottet for

selv de mest elementære kundskaber om kristendom, for slet ikke at tale om den store mangel på forståelse for, hvordan man bør arbejde med det historiske bibelske stof. Eller som det er blevet sagt: »Kloge folk kunne spørge, hvorfor dog en af vore helt store ånder skulle leve længe nok til så hjælpeløst at compromittere sig«. ¹⁾ Hadet og foragten, Brandes for mindre end et halvt århundrede siden nærrede til Jesus og kristendommen – og som brandesianerne overtog – er ikke særligt udtalt i vor tid.

Hadet til Jesus er i det store og hele blevet afløst af sympati for ham. Ikke ved en brat overgang, men gennem en længere tids glidning er man kommet dertil, hvor man ikke længere behøver at rødme, når man citerer Jesus, da Jesus- og Mao-slagord svirrer og snurrer i luften ved den første og bedste lejlighed.

Jovist er denne Jesus kommet i fornemt selskab. Det er ikke længere kun søndagsskolebørn, som sætter billeder af ham op på væggene. I strålende hippieskrud og glansbilledagtige farver findes han rundt omkring på væggene sammen med ungdomskulturens andre idoler og forbilleder. Ja, hans ansigt lyser én i møde fra Jesusmodens bluser, og prangende kors besmykker mange – så lang tid denne mode varer, dvs. lige så lang tid som der er penge i Jesus.

Kort sagt: han er »in«, denne Jesus, gjort til året 1971's mest omtalte mand og god som forsidestof og blikfang, men dog heldigvis så tilpas langt borte i tid, en person fra den gamle historie, så man kan manipulere med ham efter forgodtbefindende, da man jo ikke forventer, at en død mand skal svare igen.

Med rette kan nu det spørgsmål stilles, om kristendommen da ikke kan være tilfreds med den renæssance, Jesuskikkelsen her oplever? Sympati er da bedre end had! Javist! Og alligevel er der i dybeste forstand ikke så langt et spring mellem hadet og sympatien, som man ved første øjekast kan tro.

Hadet kan afløses af sympatien ved en smule oplysning om, hvad Jesus bl. a. gjorde mod sine samtidige. Men sympatien kan også gå over til det mest glødende had, hvis man virkelig møder Jesus, som den han er. Eller sagt på en lidt anden måde: Det man ofte hader, findes slet ikke hos Jesus; det, man har sympati for, findes, men ofte bare som et enkelt led i en stor helhed; og den man virkelig kan komme til at hade – så bittært og vredt – er den levende Jesus, han som findes og er til på sine egne betingelser. Bibelen beretter om en lang række personer som stiller sig i direkte opposition til Jesus, andre hvis nysgerrighed vækkes og hvor den sympatiske holdning til Jesus er det fremtrædende træk, og atter andre, som møder ham, som den han virkelig er, men går fornærmet bort i vantro.²⁾

Dog ville det være forkert at glemme den gruppe, Bibelen er mest interesseret i at fortælle noget om, dem som tog imod Jesus som deres Herre og frelser, deres livs redning. Denne gruppe mennesker var vel ikke ret stor – og er det vel heller ikke i dag – men de havde et godt budskab at bringe og en tro, som har overlevet en 2000-årig periode. Skønt fåtallige i begyndelsen har de udøvet en stor indflydelse, da det jo sjældent er majoriteten, der har ret eller skaber noget nyt.

Kristne til alle tider er levende beviser på, hvorledes hadet til Jesus kan forvandles til kærlighed, sympatien omskaves til tro, ligegyldigheden til hengivelse.³⁾

Mange, der tror på Jesus Kristus, kan berette om, hvorledes de engang begærligt greb ud efter enhver lille sætning, der kunne styrke dem i deres misforståelser, hvad angik kristendommen og de kristne, således at de på intet tidspunkt virkelig fik sat sig ind i kristendommen; men de kan også fortælle om den livsmulighed, der blev virkelighed, da barriererne, de selv havde rejst, faldt, så Gud fik lov til at være Gud i deres liv.

Tro på Kristus, hengivelse og kærlighed til ham er alt-

så, hvad der kan opsluge og tilintetgøre hadet og sympatien. Hvad troen indebærer, skal vi komme tilbage til, men først vil vi gå lidt nærmere ind på spørgsmålet om sympatien for Jesus, som altså skjuler ham ved bl. a. at gøre ham til – hvad vi til denne lejlighed kan kalde – et maxi-menneske.

Maxi-mennesker

En af de allersmarteste måder at undgå Jesus på, er at have sympati for ham. Naturligvis er det ikke ens ønske at undgå ham, og selvfølgelig tror man, at man opfatter ham, som han er, når man beskæftiger sig med ham; alligevel skjules hans sande væsen i sympatien.

Man ser ham ikke, som den han virkelig er, men han gøres til den, man ønsker, han skal være. Dette er grundskaden i de fleste menneskers opfattelse af Jesus.

Jesus bliver et stort menneske, man kunne næsten sige et forstørret menneske, et ideal-menneske, et maxi-menneske, der formår at realisere det, vi andre har så svært ved, men gerne vil.

Som maxi-menneske står Jesus ikke ene. Han sættes af sympatisørerne ind i en lang række af maxi-mennesker og superstjerner, som vi kender så godt. At nogle kalder disse maxi-mennesker guder betyder ikke stort og gør ingen forskel, da disse guder jo i sidste instans er forstørrede mennesker, der formår at gøre det, jeg ikke kan.

Disse maxi-mennesker eller guder kan bære gamle navne som Buddha eller Muhammed, eller nye navne som Marx eller Mao (næppe Krag eller Baunsgård – dem kender vi for godt . . .)

Om det er religiøse skikkelser eller politiske ledere, der

er blevet guddommeliggjorte, så har de det fælles, at de eksisterer på menneskets betingelser. Det enkelte menneske bestemmer, hvordan dets maxi-menneske skal være, eller hvad dets gud skal få lov til at mene. Dette er ikke så svært, da man jo selv har guddommeliggjort dem og er gudernes herre, og da guderne – de forstørrede mennesker – jo er døde, kan de ikke svare for sig⁴), når mennesket måske kun trækker det frem i vedkommende person, som man nu har noget til overs for. Derved kan der vendes fuldkommen op og ned på den pågældendes mening.

Når vi taler om maxi-mennesker, der bliver guddommeliggjorte, så stadfæster vi faktisk bl. a. Freuds teori om, at gudsforestillingen er en projektion af mennesket.⁵)

Hvad vil nu det sige?

Ganske enkelt det, at hvis jeg har en god far på jorden, som, mens jeg var barn, kunne tage sig af og klare alle mine problemer, så laver jeg mig en maxi-far, når der kommer problemer af vanskeligere art, som min jordiske far ikke kan klare for mig, og kalder denne maxi-far gud.

Selv om denne teori af Freud benyttes i et forsøg på at eliminere den kristne tro, og selv om denne teori er en stor forenkling, har den ret så langt, at den kan forklare megen af den gudstro og religiøsitet, verden er fuld af, og som vi også møder i dag, ikke blot i ungdomskulturen, men også i den ældre generations gudstro.

I forbifarten bør det understreges, at denne gudstro ikke er det samme som kristentro. Skønt der er mange – for nu ikke at sige flest – hedenske elementer i den almindelige folkereligiøsitet og ungdomskult, kaldes det dog ofte kristendom. Derfor er det vigtigt, at det bliver gjort helt klart, at ikke alt, som går under navnet kristendom, er kristendom. Hvis dette er rigtigt, får det afgørende betydning for ens eventuelle afstandtagen fra det, man tror, er kristendom.

Det man tager afstand fra, er ofte visse hedenske elementer i folkereligiøsiteten (som man i andre sammen-

hænge godt synes at kunne goutere) men ikke kristendommen, for den har man måske aldrig stiftet nærmere bekendtskab med. Selv om dette forhold kan være en besk pille at sluge, bør den sluges, så man kan give kristendommen fair play, give den en chance for at beskrive sig selv.

Kristne vil altså ikke benægte, at menneskers gudsforestilling almindeligvis er en projektion af egne tanker, ønsker og drømme, men vil samtidig slå fast, at dette ikke gælder kristendom. I denne har vi nemlig ikke menneskets tanker om Gud, men derimod Guds tanker – Guds åbenbaring – til mennesker, hvilket er noget helt andet.

Dette postulat kan man naturligvis feje af vejen med et skuldertræk og et fingerknips, men er alligevel en ekstra overvejelse værd. Et kommer man nemlig ikke uden om, hvordan man end vender og drejer det, at i kristendommen tales der om Guds suveræne handling og frelse. I religionernes verden, taget i dette udtryks allervideste betydning, hvor guderne og maxi-menneskene findes og dannes, og hvor der altid er plads til en til, når et behov skal udfyldes, kan mennesker få hjælp af guderne, men denne hjælp er i dybeste forstand altid en hjælp til selvhjælp, hvor mennesket altså selv formår at redde sig.

Nu skal det ikke skjules, at der kan findes mange lighedspunkter mellem maxi-mennesker og Jesus. Men går man i dybden – en ulejlighed kun de færreste gør sig – vil man se, hvilke fundamentale forskelle der også er, som så atter kommer til at sætte de før omtalte ligheder ind i et helt andet og klarere lys. Dette skal vi komme tilbage til.

Er vor gud blot et maxi-menneske, skal man ikke forsøge at slå om sig eller flotte sig med kristennavnet. Dette skal vi heller ikke gøre, når vi har gjort Jesus til vort maxi-menneske, for så får han, som vi har set, kun lov til at sige det til os, som vi synes om.

Med et maxi-menneske som gud er man fjernt fra kristendommen, ja, en sådan tro stemples af kristendommen

som menneskedyrkelse, og i bibelsk perspektiv er menneske- og afgudsdyrkelse to nært forbundne størrelser.⁶⁾

Selv om ordet kristen for de fleste moderne mennesker har en tiltalende klang, hvilket de seneste sociologiske undersøgelser synes at vise⁷⁾, skal man ikke foregøgle hinanden, at man er kristen med de ideer og forestillinger, der lige er nævnt. Vil man ikke slippe disse ideer eller sine guder, må man finde et andet navn til dem, som er lige så attråværdigt som kristennavnet.

Dette er legitimt, i modsætning til at benævne det, som i kristendommen stemples som afgudsdyrkelse, som kristendom!

For den kristne findes der nemlig kun én Gud, Faderen, og hans søn, Jesus Kristus, og der er ikke frelse i nogen anden end Jesus.⁸⁾

Jesussympatien

Interessant og lærerigt er det at se, hvilket stemnings-sving Jesusskikkelsen har været ude for i de senere år. Had og ligegyldighed er slået om til forståelse og interesse.

Det er trods alt kun 6-7 år siden John Lennon sikkert med fuld ret kunne sige, at The Beatles var mere populære end Jesus.

I kristelige kredse var reaktionen herpå et ramaskrig. Men man skal såmænd ikke skride af forargelse, når det, der siges, passer. I det store og hele havde han jo ret – så lang tid det da varede med Beatles' popularitet.

Men spørges der i dag, hvem af de to parter der er mest populære, ja, så er stillingen nok en anden. At Jesus og hans filosofi er »in« må endog en anmelder fra et af midt-dagsbladene vedgå i sin anmeldelse af Det nye Testamen-

te med moderne fotos. I anmeldelsen stod: »Formen vil måske ryste ældre, men den vil begejstre unge, for hvem kristendommen i dag er »in« som livsform og filosofi«. ⁹⁾

Dette citat med bid i fører os frem til et meget omtalt eksempel fra musikkens område, som kan belyse, at sympatien er på Jesu side. Men det skal ikke være nogen hemmelighed, at denne sympati, vi her møder, skærer Jesus til efter ganske bestemte synspunkter. En Jesus, der bliver udsat for en sådan behandling – for nu ikke at sige maltraktering – kan let blive uigenkendelig, da kun visse træk hos ham drages frem.

Jesus Superstar¹⁰⁾

I beat-operaen Jesus Christ Superstar, som har gået sin sejrsgang over hele verden, er vi vidne til, at nogle ganske bestemte og velovervejede synspunkter styrer hele fremstillingen, hvilket hænger sammen med, at forfatterne ikke tror, at Jesus var andet end en bemærkelsesværdig mand.

Vi skal ikke tage os plads til at gennemgå handlingsforløbet, som spænder over de sidste 7 dage af Jesu liv. Vel kunne der være en hel del at sige om dette, f. eks. får Judas Iskariot, som forrædte Jesus, en alt for stor plads, så man undertiden er ved at tro, at operaens rette navn skulle være »Judas Iskariot Superstar«; musikken skal vi ligeledes undlade at kommentere – den er jo i det store og hele en smagssag – ej heller skal de fine iagttagelser, som også findes i operaen, nævnes.

Her skal blot tre ting trækkes frem, der viser, at Jesus kun er en superstar, kun er et maxi-menneske, som kan sammenlignes med andre superstjerner, et idol som må dø for at blive et større idol¹¹⁾; han fremstilles ihvertfald ikke som den helt enestående.

1) Usikkerheden

Jesus fremstilles som et menneske, der er usikker over for

sin skæbne. Forfatterne til operaen lader Jesus sige: »Lad mig dø, inden jeg skifter mening«¹²⁾, og han fremstilles som en, der er ved at tabe modet, idet han ikke ved, hvad han får for det, at han skal dø; Kristus går til korset uden at vide, hvem eller hvad han var.¹³⁾

I denne fremstilling ligger der det rigtige, at Jesus fremhæves som et sandt menneske. Evangelierne fremstiller ham også som et virkeligt menneske, som én der f. eks. i Getsemane have kan være dybt bedrøvet over det, der skal hænde ham, så han endog beder om, at Gud vil lade korsdøden gå ham forbi, om det er i overensstemmelse med Guds vilje.¹⁴⁾ Men denne dødsangst – som det er værd at bide mærke i, da Jesus ikke dør som en stolt og uberørt hero – skal ikke overskygge det faktum, at han er klar over, hvad hans egentlige gerning er: at lide og dø for alle mennesker.

Han ved, hvorfor han skal dø, og han ved, hvilke konsekvenser det får, hvis han ikke dør.

Igennem alle evangeliene går det som en rød tråd, at Jesus skal lide og dø for alle menneskenes skyld. Før sin død hentyder han til den adskillige gange: »... der skal komme dage, da brudgommen (Jesus) er taget fra dem, da skal de faste«¹⁵⁾, »... Menneskesønnen (Jesus) skal gives i menneskers vold, og de skal slå ham ihjel; og når han er slået ihjel, skal han opstå tre dage efter«¹⁶⁾, »... Thi Menneskesønnen (Jesus) er ikke kommen for at lade sig tjene, men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange«¹⁷⁾. »Sandelig sandelig siger jeg jer: Hvis hvedekornet (som er et billede på Jesus) ikke lægges i jorden og dør, bliver der kun det ene korn; men hvis det dør, bærer det megen frugt«¹⁸⁾.

Jovist ved Jesus, hvorfor han skal dø, og han ved, hvad det vil komme til at betyde, hvis han ikke gør det. Derfor dødsangsten, derfor uroen. Med hele verdens synd lagt på sine skuldre kan man nok bæve. Når denne side ved Jesu uro ikke trækkes frem – og det er jo ikke blot beat-opera-

en, der glemmer det, men også megen af vor tids teologi og forkyndelse – ja, så fortegnes billedet af Jesus.

2) *Døden*

I nær forbindelse med det, der lige er omtalt, kan Jesu døds frelsende og stedfortrædende betydning ikke beskrives i beat-operaen. Han skildres som den, der – sin usikkerhed til trods – forbliver tro mod sine idealer. Ved denne skildring af Jesus Superstar synes han at skulle fremstilles som forbillede og ideal for os. Som han aldrig indgik alliance med det bestående, det som var imod hans ideer, således skal Jesus Superstar lære os at modstå ethvert kompromis med det bestående og etablerede.

Om hans og vore idealer er sammenfaldende, er for så vidt af underordnet betydning; er de det, er det naturligvis i orden, er de det ikke, er det ligegyldigt, da vor superstjerne først og fremmest vil lære os at være tro mod vore idealer, koste hvad det koste vil.

Sådan taler Det nye Testamente aldrig!

Jesus er i evangelierne tegnet som redningsmanden, som stedfortrædende – i vort sted – går i døden for at løskøbe os, købe os fri af de magter, der binder os.¹⁹⁾

Når dette forhold, som vi senere skal vende tilbage til, idet vi her står over for noget af det helt centrale i det bibelske vidnesbyrd, ikke nævnes, men udelades bevidst, bliver billedet af Jesu gerning ikke blot lidt fortegnet eller unuanceret, men forvrænges fuldstændigt.

Det tales om en anden Jesus end ham, der er skildret i evangelierne!

3) *Spørgsmålet*

Beat-operaen slutter med korets spørgsmål til Jesus:

Jesus Christ Superstar

Do you think you're what they say you are?

Evangelisterne stiller ikke til sidst i beretningerne om Jesus, hans gerninger, lidelser og død, et spørgsmål, om

Jesus nu har fundet ud af, om han virkelig er den, som folk (menigheden) siger.

Evangelierne beretter tværtimod om noget helt utroligt, fantastisk, uhørt, nemlig at den Jesus, som man først havde naglet til korset, dernæst havde stukket et spyd igennem, for at konstatere om han virkelig var død, og som man så havde lagt i en grav, at denne Jesus var opstået fra de døde.

Det sidste ord i beretningerne om Jesu liv og gerninger er altså ikke – og kan ikke være – en omtale af hans død. Det sidste ord er heller ikke et spørgsmål. Men det sidste ord er en proklamation om noget aldrig før indtruffet, at et menneske har besejret døden og er opstanden, ja, lever nu.²⁰⁾

Det er der ingen (andre) superstjerner der gør. Når de dør, så er de døde, selv om deres ideer og tanker lever videre. De døde superstjerner skal være døde indtil den dag, Gud kalder dem frem af deres grave eller urner, til frelse eller dom, alt efter deres forhold til Jesus, deres tro eller vantro.

En fremstilling af Jesu sidste dage, der som beatoperaen Jesus Christ Superstar »glemmer« at omtale opstandelsen, karikerer og forvrænger det bibelske vidnesbyrd. Nu er denne »forglemmelse« næppe en lille huskefejl, men er en velovervejede disposition, som nydeligt passer ind i de fortegnelser og forglemmelser vi i det foregående har været inde på, og som i sidste instans skyldes, at forfatterne ikke selv tror på opstandelsen.

»Forglemmelsen« af Jesu opstandelse røber, at Jesus kun betragtes som en superstjerne eller et maxi-menneske, som må dø. Færdig!

En Jesus opstået fra de døde ødelægger nemlig billedet af Jesus som et forstørret menneske. Tages opstandelsen med, bringer det uorden i det gængse og forudfattede billede af Jesus. Derfor »huskefejlen«! En fejl som forøvrigt også findes i megen af vor tids kristensnak.

Nu er der naturligvis forskel på huskefejl, men denne er altså fatal og fører skæbnesvangre konsekvenser med sig. Jesu opstandelse er nemlig ikke et appendix, et vedhæng, om en ligegyldig og betydningsløs ting. Jesu opstandelse er tværtimod en af de grundlæggende frelseskendsgerninger, dvs. uden Jesu opstandelse findes der ret beset ingen ægte kristendom.²¹⁾

Er Jesus ikke opstanden, nåh ja, så lad os kalde ham Superstar, eller hvad vi nu vil, og finde et nyt navn frem, når dette bliver gammelt og forslidt, for det bliver Superstar naturligvis også.

Men er han opstanden – og det er, hvad de kristne frimodigt hævder – så er han ikke noget så ringe som en stor superstjerne, så er han noget helt andet, langt mere fantastisk og ubeskrivelig, uden sammenligning, uden analogier fra religionshistorien, så er han i sandhed *den eneste*.

Ingen kan benægte, at sympatien er på Jesu side i Jesus Christ Superstar. Men det er jo heller ikke så svært at have en sympatisk holdning overfor det, man selv har udvalgt af et stort stof. Men heller ingen skal være uvidende om, at sympatien som regel har en grænse, nemlig overfor helhedsbilledet af Jesus. Det skal vi komme tilbage til, men først må vi nævne nogle andre former for sympati for Jesus og se, hvori forvrængningen består.

Andre Jesussympatisører

Naturligvis kan Jesussympatien give sig udslag på mange andre måder end den, der lige er nævnt, men et fællestræk hos sympatisører af vidt forskellig anskuelse er, at de kun trækker én ting frem – eller i bedste fald

nogle få – men ikke forsøger at sætte denne ene – eller disse få – ting i forhold til helhedsbilledet. En sådan fremgangsmåde må nødvendigvis få uheldige, ja, katastrofale konsekvenser.

Eller sagt lidt mere præcist, idet vi nu i korthed vil nævne nogle grupper som af og til mener at kunne hente støtte fra Jesus og hans ideologi:

Når personer med et *revolutionært livssyn* kun synes at kende beretningen om Jesu tempelrensning,²²⁾ i hvilken der fortælles om Jesu resolute udsmidning af den tids profitmagere fra tempelgården, eller når man kun vil understrege denne beretning som udtryk for, hvem Jesus var, og hvad han kan lære nutidsmennesker, så bliver ens billede af Jesus i højeste grad karikeret, idet man ikke vil sætte denne beretning i forhold til alle de andre oplysninger vi har om ham.

Et nogenlunde pålideligt helhedsbillede har man i hvert fald ikke tegnet. For var der noget, han ikke ville være, så var det en revolutionær person med politiske mål. Foruden mange andre ord sagde han nemlig også dette: »Mit rige er ikke af denne verden«²³⁾.

Hermed udtales klart, at hans egentlige gerning og funktion ligger på et helt andet plan end det politiske. Kom man og ville gøre ham til en jordisk konge – og det gjorde man bl. a. da han med nogle brød og et par småfisk havde skaffet mad til en tusindtallig skare – så trak han sig skyndsomt væk.²⁴⁾ Hvilken chance ellers – hvis hans egentlige funktion havde ligget på dét plan!

Hans egentlige gerning var, som vi snart skal se, en helt anden.

Men synes man nu – og det gør vist de fleste mennesker – at det er uretfærdigt, når andre folk tager ens tanker til indtægt for nogle ideer, man aldrig i sin vildeste fantasi kunne udtænke, ja, så må det også være uretfærdigt, når denne fremgangsmåde benyttes mod Jesus. Gør man det alligevel, kan det enten betyde, at man ikke har forstået et

kuk, eller at man i den grad er et bytte for sin relativistiske livsanskuelse, så man slet ikke tør – eller vil – tænke den tanke til ende, at Jesus er udsendt med guddommelig myndighed, autoritet. Ens forvrængninger af Jesu budskab kan endvidere bero på, at man virkelig har forstået noget af det, men man føler sig trængt i defensiven. Det sidste er måske oftere tilfældet end man helst vil tro.

Når *kommunister* – for nu at tage et tydeligt eksempel på, hvordan man kan trække én ting frem og negligere alt andet i kristendommen – gør Jesus og hans kammerater til de første kommunister, fordi de levede et liv i ejendomsløshed, så trækker de med rette et forhold frem, som de bibelske beretninger fortæller om.²⁵⁾ Men herudfra at bevise at kommunisme og kristendom skulle være ét og det samme er dog et halsbrækkende spring.

Når *humanister* kun synes at kende beretningen om den barmhjertige samaritaner²⁶⁾, der i modsætning til præsten og levitten – kordegnen, for nu at oversætte – tog sig tid til at hjælpe sit medmenneske, der efter et slemt overfald var ilde tilredt, så kender de i sandhed en meget vigtig beretning. De lærer Jesus at kende som en, der ønsker og fordrer, at hans troende og efterfølgere skal leve i hengivenhed for hinanden – leve for næsten, hvilket vi så ofte er så dovne og ugidelige til. Men sættes denne hans fordring – eller etik – ikke i forhold til hans frelsende gerning, da misforstås ikke bare noget, men da misforstås alt!

Og synes visse *teologer* kun at kende beretninger om syndere og bedragerer, ægteskabsbrydere og ludere,²⁷⁾ der får tilgivelse for alt, hvad de har gjort, og et godt ord med på vejen, så kendes Jesu væremåde overfor dem, der er verdens udskud, og som vi andre sjældent har noget til overs for, bortset fra forargede blikke og ringeagt. Men glemmes det, at Jesus til de fleste af disse mennesker også sagde, at de ikke måtte synde mere – ikke måtte leve deres eget løsslupne liv videre – ikke måtte snyde og udbyt-

te deres medmennesker som før,²⁸⁾ ja, så ikke blot fortegnes disse beretninger, men mistolkes groft, hvilket naturligvis ikke er uden konsekvenser for ens Jesusbillede.

Nonsens er det altså at hævde, som man undertiden hører, at de letlevende damer, som af Jesus fik tilgivelse for deres synder, også fik tilladelse til at gå tilbage til deres gamle erhverv. Og gik de alligevel tilbage, så var det i hvert fald på trods af Jesu ønske. Mødet med ham indbar nemlig en ny livsmulighed, en mulighed for et liv i et helt nyt perspektiv, et menneskeværdigt liv.

Og når *hippierne* betragter Jesus som en drop-out-stjerne, én som var på tværs af samfundet og derfor meldte sig ud af det, hoppede af, så har de øje for noget rigtigt. Han var virkelig på tværs af de religiøse ledere, som i datidens Israel også var de politiske ledere²⁹⁾. Han fordømte virkelig al forløjethed, al materialistisk velbjergethed, al religiøs forlorenhed og hykleri. Men han gjorde mere. Mangler dette mere, mangler alt!

Mange flere end disse eksempler kunne findes, men lad disse være nok. De har forhåbentlig klart vist, at man kan sætte alle disse Jessusympatisører i én bås: Med al mulig anerkendelse af, at de beskæftiger sig med Jesus, må det siges så klart, at enhver misforståelse er umulig: *Med visse rigtige tanker om Jesus er man kommet til at vaccinere sig imod ham; og dét som regel uden at ville det.* Med denne vaccine holder man hans ubehagelige angreb på afstand.

Meget smart, set med Guds modstanders øjne, for en sådan tror vi, der findes!

Meget kedeligt, set med Guds øjne, for en sådan tror vi også, der findes!

Selv om sagen forholder sig sådan, at man i den grad kan mistolke Jesus, når man beskæftiger sig med ham, må man dog ikke heraf fejlagtigt slutte, at det så nok er bedst slet ikke at beskæftige sig med ham. Misbrug ophæver som bekendt ikke ret brug, en misfortolkning ophæ-

ver ikke, at der er én ret tolkning; en Jesus dannet i menneskers billede og efter deres smag ophæver ikke, at der er en Jesus i Guds billede og efter hans »smag«.³⁰⁾

Hvem Jesus var, er, og vil være skal vi komme tilbage til senere. Men først må vi spørge: Hvilken fejl er det sympatisørerne ofte begår? Hvordan kan man komme til at vaccinere sig mod noget, man beskæftiger sig med, og som man også har en vis sympati for?

Årsagerne hertil kan naturligvis være mange. På dette sted skal blot ét forhold trækkes frem, forholdet mellem ting og person, eller idé og person.

Kristendom og Kristustro

Ofte gøres kristendom til en yderst upersonlig sag eller et begreb, som ikke har meget andet tilfælles med det, Jesu disciple forkyndte, end selve navnet. Når dette sker, bliver ens forhold til kristendommen som ens forhold til andre upersonlige sager: Visse ting accepterer man, andre forkaster man, især de tanker, som forbyder det, man har lyst til. Ens kristendom er snarere en hobby, som man beskæftiger sig med, når man har lyst, end et liv, snarere en filosofi, som man dog ikke er fanatisk tilhænger af, end spørgsmålet om et personligt forhold til en levende person, Jesus Kristus.

Og lyder så spørgsmålet: »Hvad synes du om kristendom«, så svarer man på dét, som man svarer på andre lignende spørgsmål, som for en selv ikke er særlig personlige eller livsvigtige: Hvad synes du om klassisk musik? – Beatmusik? – Politik? – 13-karakterskalaen? – eller for at gøre det endnu mere upersonligt: Hvad synes du om latinske verbers indflydelse på det franske sprog?!

Og lyder svaret, at man på den ene side har sympati for nogle træk, men at man på den anden side ikke fuldt ud kan gå ind for det og det i den pågældende sag, og dette svar også benyttes, når det drejer sig om ens forhold til kristendommen, da er man ved at gøre kristendommen til noget, den ikke er.

Kristendommen er – ret forstået – ikke et »noget«.

Kristendommen er ikke et stort DET.

Ikke en abstrakt idé, ikke et begreb, selv om mange teologer og filosoffer taler om Gud, som om han var et begreb eller en ting.

Nej! Et rigtigt forhold til kristendommen er først og fremmest et forhold til en person, og vel at mærke den levende person, som vi får kendskab til gennem de bibelske skrifter.

Når vi taler om kristendom, mener vi altså noget yderst personligt. Dette kommer måske bedre frem, hvis man i stedet for kristendom sagde Kristustro. Nu er det næppe muligt at lave det danske sprog om, og det er da heller ikke nødvendigt, bare det understreges, at når vi har med kristendom at gøre – sand kristendom – så har vi også med Jesus at gøre.

Men herved har vi også taget afstand fra meget af den »kristendom«, som er »in« som filosofi blandt unge idag. Denne filosofi formår som regel ikke at trænge ind til og afdække og afsløre personen Jesus, og synes som regel at være tilfreds med nogle Jesus-slagord; men mere herom senere.

Et enkelt eksempel vil vise, hvorfor det er så vigtigt at sondre mellem begreb (ideologi) og person. Med kommunisme kan jeg måske gøre mig relativt hurtig færdig med et par flotte bemærkninger. (Man skal såmænd ikke lægge noget i hvilket parti, der er nævnt – holder man ikke så meget af et andet, kan man bare indsætte det!) Men sidder jeg f. eks. overfor kommunistpartiets formand Knud Jespersen, bliver det straks vanskeligere at argumentere.

Da sidder jeg jo overfor en levende person.

Uden sammenligning i øvrigt, er menneskers forhold til kristendommen ofte sådan. Med et skuldertræk og et par flotte bemærkninger og slagord, kan man gøre sig færdig med den, eller man kan – nogle gange i sin kortsynethed, andre gange i god tro – komme til at understrege én tanke så meget, at ens øjne aldeles forblindes, så man ikke kan se det virkeligt nye, dét som sprænger alle grænser i Jesu forkyndelse og gerninger.

Ja, den levende person Jesus forsvinder aldeles.

Men når dette sker, er ens opgør ikke et opgør med kristendommen, men med et vrangbillede af denne.

Kristustro er jo ikke en idé. Det vi har at gøre med er ikke en død ting, ikke en sag vi kan manipulere med efter forgodtbefindende.

Jesus lever jo – nu!

Javel, det er et postulat, et af de kristnes frimodige tros-postulater, som vi henimod afslutningen af bogen skal beskæftige os nærmere med.

Kristendom som ideologi er ret ufarlig. Det er Jesus ikke, tværtimod!

Kristendom som ideologi dømmer almindeligvis ingen, og frelser heller ingen. Jesus Kristus gør begge dele. Det er nemlig hans hovedopgave.

Et andet vigtigt forhold bør nævnes, som viser, at Jesus ikke kan sættes på lige linie med andre store mennesker som f. eks. Buddha, Sokrates, Marx, Mao, eller hvem man nu vil nævne.

Disse nævnte mennesker vil alle lære os at leve. Når vi har lært det af disse læremestre, er de overflødige. Der er derfor ikke noget underligt i, at der findes en marxisme uden den levende Marx, ligesom der, når Mao er død, vil findes en maoisme uden den levende Mao.

I kristendommen gør andre forhold sig gældende. Vel kan man have det, man kalder for kristendom (læs: kristelig filosofi og ideologi), uden at understrege betydning

gen af Jesu opstandelse, men det har nu ikke meget at gøre med sand kristendom.

For de bibelske forfattere findes der i det mindste ikke nogen form for sand kristendom eller Kristustro uden den levende Jesus, uden en åben og tom grav.³¹⁾ Siger man noget andet, er man ganske simpelt uredelig. . . .

Nu er der imidlertid mange præster og teologer,³²⁾ som hævder, at talen om Jesu opstandelse er meningsløs for vor tid, og idet man hævder det, viser man, hvor meningsløst det er at kalde DET, man er nået frem til for kristendom.

Noget lignende kan man sige mod dem, der taler om illusionernes betydning, hvor det hævdes, at det ikke betyder noget, om f. eks. opstandelsen har fundet sted eller ej – eller for den sags skyld om Gud er til eller ej – det kan alligevel have sin betydning, bare vi tror det. Men noget sådant har intet som helst med kristendom at gøre!

Jesusedalet

Før konstaterede vi, at det ikke er en række begreber eller en abstrakt lære, vi skal tage stilling til, når vi har med kristendom at gøre. Vi har også set, at det heller ikke er nok at have en vis sympati for Jesus, fordi denne sympati som regel kun trækker det frem i Jessuskikkelsen, som man synes om.

Men hvad gør dog det, vil nogle sige, bare vi får nogle gode mennesker frem, som kan præge samfundet i en menneskeværdig retning, hvor retfærdighed sker fyldest, så må kristne mennesker da være glade for at deres lærers navn bliver nævnt?

Nu er kristne på det rene med, at der ud af en sådan

tankegang kan komme mange gode og respektable mennesker. Det var der også på Jesu tid. Dog må man ikke heraf fejlagtigt slutte, at sådanne er kristne; det bliver man nemlig ikke af at være god.

På Jesu tid hed de fleste gode og respektable mennesker farisæere. Sådan må de vel også kaldes idag.

Hvad menes der nu hermed?

Gentagne gange kaldes farisæerne i Det nye Testamente for *hyklere*.³³⁾ Det græske ord, der ligger bag ved denne oversættelse, betyder egentlig *skuespiller*.

Farisæernes hykleri bestod først og fremmest i, at de forsøgte at leve deres gamle liv på en ny måde, dvs. prøvede at leve som Guds børn, selv om de ikke var det. Farisæerne spillede en rolle, som i virkeligheden ikke var deres. De havde i det store og hele rigtige idealer, og netop derfor overhørte de Guds tale til dem. Man kan næsten sige, at idealerne skjulte Gud for dem.

Noget lignende sker, når man gør Kristus til sit ideal. Forsøger man at gøre nogle af de ting, han byder, med den bagtanke at så er alt godt, spiller man en rolle, som egentlig ikke tilhører én.

Da dette let kan misforstås, må vi overveje dette forhold lidt nærmere.

Jesu funktion er ikke først og fremmest at være ideal eller lærer for mennesker. For nu at sætte det på spidsen: Han vil ikke primært lære os, at vi skal tro og gøre, som han troede og gjorde. Han vil heller ikke først og fremmest lære os, at sådan som han var tro mod sine idealer, koste hvad det koste ville, således skal vi være tro mod vore idealer. Havde han kun sagt det, ville han ikke have sagt noget virkeligt nyt, for det samme har så mange sagt både før og efter ham. Og så havde der nok heller ikke været den tilslutning til hans forkyndelse, som der vitterligt har været, men heller ikke det had mod ham, som der også har været.

Det kan måske på dette punkt være lærerigt endnu en

gang at se en af forskellene på Jesu og Sokrates' opgave.

Sokrates' hovedopgave var at lære sine disciple at tro, *som* han selv gjorde. Når disciplene havde lært det, var Sokrates så at sige overflødig. Ja, hans opgave var at gøre sig selv overflødig; det sagde han i hvert fald selv.

I modsætning til dette er Jesu opgave først og fremmest at lære os, at vi ikke kan tro *som* ham. Derfor skal vi tro *på* ham. Det er noget helt andet. Han er troens genstand.

Og videre: For den kristne bliver Jesus aldrig overflødig. Som han er den, der selv skaber troen i et menneske, når ordet om ham lyder, således er han også den, der nærer og opretholder troen.

Dog skal det parentetisk siges, for at man ikke skal drage forkerte slutninger, at den kristne, der tror *på* Jesus, naturligvis også gerne vil tro og gøre *som* han har befalet. Her er faktorerne orden altså ikke ligegyldig.³⁴⁾

Kristne har altså følgelig ikke noget imod, at der øves gode og menneskevenlige gerninger og handlinger, heller ikke noget imod, at ikke-kristne øver dem, tværtimod, bare disse gerninger ikke benyttes som et argument for ikke at møde Gud, altså benyttes imod Gud.

Ethvert nogenlunde ærligt menneske må vist indrømme, at tanken om, at man ikke er værre – tværtimod bedre – end de fleste andre, man kender, ikke blot har strejft en, men er så indgroet i en, at den straks melder sig, når spørgsmålet om Gud tænkes igennem.

Den kristne spiller altså ikke en rolle, som i virkeligheden ikke er hans. Ved tro *på* Jesus er et helt nyt liv startet.³⁵⁾ Men dette liv begynder og findes kun ved tro *på* – ikke tro *som* – Jesus.

Den der tror *på* Jesus har accepteret, at han ikke kan klare livet selv. Han bekender: Kristus min redning – den eneste!

På dette punkt, eller ved denne bekendelse, finder sympatien for Jesus som regel sin grænse.

Lad os kort se på dette inden vi positivt prøver at beskrive Jesu gerning og betydning, som den udfoldes for os i Det nye Testamente.

Jesussympatiens grænse

Sætningen: Kristus min redning – den eneste, blev ovenfor nævnt som udtryk for noget centralt i den kristnes tro. Hermed siges ikke blot, at Jesus er den eneste, der du'r for mig, men at han er den eneste, der kan redde en fortabt menneskehed. Lad os nu se på, hvordan sympatisører for Jesus kan vurdere denne sætning. Nævner jeg for en Jesussympatisør (og det, der nu omtales, er selvoplevet – ikke blot skrivebordarbejde), at Jesus har lært mig noget om kærlighed, så vil han glæde sig på mine vegne.³⁶⁾ I en ond, krigerisk, hævnlysten og brutal verden, er kærlighed en mangelvare.

Fortæller jeg ham nu, at Jesu kærlighed også har noget at sige ham, vil han lytte interesseret.³⁷⁾ For kærlighed kan man ikke få nok af.

Siger jeg nu videre, at Jesu kærlighed ikke giver grønt lys for en fri udfoldelse af det, man almindeligvis kalder kærlighed, f. eks. ikke sanktionerer en hvilken som helst form for »kærlighed« i flæng på det seksuelle plan,³⁸⁾ så vil mange Jesussympatisører så småt begynde at gøre indsigelser, og mange andre vil protestere kraftigt.

Men slutter jeg så af med at fortælle, at jeg tror, at denne Jesus ikke blot er den eneste, der du'r for mig (for det kan mange sådan set godt acceptere), men at han er den *eneste*, der virkelig kan hjælpe *alle* mennesker,³⁹⁾ ja, at tro på ham dybest set udelukker virkelig tro på og dyrkelse af alle maxi-mennesker, drop-out-stjerner og super-

stars, fordi tro til og dyrkelse af disse, i sidste instans er vantro og mistillid til ham, ja, betragtes som en forhånelse imod ham, – siger jeg alt dette, vil indsigelserne, protesterne og misfornøjelsen ingen ende tage.

Men nævnes dette sidste om Jesu enestående krav på absolut lydighed ikke, glemmes hans tilsidesættelse af en hvilken som helst ideologi, der er kommet i Guds sted, nævnes ikke hans suveræne bevidsthed om at være noget helt andet end det, vi ud fra et øjeblikks betragtning anser ham for at være, ja, så har man ikke begrebet meget af det enestående hos den person, der er hovedperson i de bibelske skrifter.

Det må nemlig intet øjeblik glemmes, at kristendommen i sit væsen er yderst intolerant. Dette betyder naturligvis ikke, at vi går ind for en såkaldt sværddmission: Enten tror du det, der siges, eller også hugger vi hovedet af dig. Noget sådant har intet med kristendom at gøre.

At man i kristendommens navn ofte har handlet med sværdet, skal ikke skjules. Men det beviser kun, hvor vanskeligt det er for mennesker at indse, at der kun skal benyttes åndelige midler i kampen for Kristus. Alt andet giver i sidste instans bagslag, og er uforenligt med evangeliet.

Idet vi kraftigt distancerer os fra enhver form for sværddmission, vil vi lige så kraftigt råbe det ud:

Jesus er vejen til Gud. Ikke en af mange veje, men den eneste.⁴⁰⁾

Dette hævdede han selv, og sådan berettede hans venner om ham. Disse havde levet med ham i flere år, og havde førstehånds kendskab til ham, men selv om de, mens Jesus vandrede iblandt dem, ikke altid forstod, hvad det egentlig var, han talte til dem om, så var deres tvivl og vantro forsvunden, da han viste sig for dem som den opstandne, og senere ledte han dem ved sin Helligånd, så de forstod ordet, han havde talt til dem, mens de vandrede sammen.⁴¹⁾

Han der var død, var nu – er nu! – levende igen.

Hvem var da denne Jesus? Hvad var hans opgave? Hvordan formede hans liv sig? Hvad betydning har det for os?

Selv om der kunne skrives bøger om dette spørgsmål – og det er der forøvrigt blevet i massevis – skal vi i det følgende afsnit forsøge at pejle os frem til et kort svar.

Hvem var Jesus?

Det kan måske lyde lidt banalt at begynde med at fremhæve, at Jesus er en historisk person, men eftersom der er en del vankundighed på dette område, selv blandt folk, man ikke vil drømme det om, må det betones.⁴²⁾

Lige så sikkert som vi kender navnene på de romerske kejsere i det første århundrede efter Kristus – og mange andre lang tid før – og ved, at de har levet, lige så sikkert er det, at Jesus levede i Palæstina i første trediedel af det første århundrede.

Selv om vore kilder ikke giver svar på alle de nysgerrige spørgsmål, vi kan stille, og vi derfor nogle gange må give op over for dem, så er vi alligevel ikke på bar bund og overladt til os selv og vor fantasi, når vi kort skal forsøge at besvare spørgsmålet om, hvem Jesus var.

I dette forsøg på at finde ud af hvem Jesus var, ligger der mange faldgruber. Som det foregående har gjort klart, ligger det snublende nær at tegne ham i ens eget billede og efter ens egen smag, således at det 20. århundredes Jesus bliver lig os og en helt anden end det 19. århundredes, som så atter er en anden end det 18. århundredes og så fremdeles. Denne fremgangsmåde kan naturligvis ikke være rigtig.

Misvisende og forkert er det også at tage alle de over-

naturlige træk ud af beretningerne, bare fordi vi har svært ved at forstå eller tro dem. Nej, i vort forsøg på at finde ud af, hvem han var, må vi lade dem stå. Bagefter, når helhedsbilledet træder frem, men altså heller ikke før, kan man så tage stilling til Jesus og hans forkyndelse.

Selv om det ofte blandes sammen, er der nemlig forskel på spørgsmålet om hvem Jesus var, og hvad hans venner sagde om ham, og så spørgsmålet om dette har betydning for mig, om kristendommen er sand – også for mig.⁴³⁾

Velkendt er beretningen om Jesu fødsel i Bethlehem, hans opvækst i Nazareth, hans færden i Galilæa og hans korsfæstelse i Jerusalem.

Men hvem var han egentlig? Hvad sagde hans fjender om ham? Hvad sagde vennerne? Og hvad sagde han selv?

1) Hvad sagde fjenderne?

Ikke lang tid efter at Jesus havde påbegyndt sin lærevirksomhed, begyndte vanskelighederne at melde sig. Han beskyldtes for gudsbespottelse, blasfemi, da han tilgav en lam hans synder, for at være frådser og drukkenbolt, når han holdt måltid sammen med toldere og syndere, for tøjlesløs livsglæde, når han ikke lod sine disciple faste; man knurrede ad ham, når han på sabbaten gjorde godt og ikke lod sig trælbinde af nogen, og fjenderne lagde planer om at få ham ryddet af vejen, fordi han helbredte på hviledagen.⁴⁴⁾

Fjenderne var overvejende folkets ledende mænd, der ved Jesu påståede undergravende virksomhed følte deres position truet. Men ikke engang hans nærmeste familie forstod ham i begyndelsen; de mente tværtimod at han var ude af sig selv og fra forstanden.

Jesus beskyldes for at stå i ledtog med de onde ånders fyrste, ja, at være besat af dem. Dette modbevises dog af Jesus. Når han uddriver onde ånder og helbreder, så kæmper han jo netop mod Satan, altså er det forkert at

hævde, at han står i ledtog med ham. Satan uddriver jo ikke Satan!⁴⁵⁾

Interessant er det at lægge mærke til, hvorledes denne beskyldning følger Jesus. Ved slutningen af det første århundrede benævner jødiske kilder Jesus som troldmand og folkeforfører, dvs. at hans modstandere faktisk anerkendte, at han gjorde underer! Der sættes ikke spørgsmålstegn ved undernes fakticitet, men derimod ved hans guddommelige oprindelse.⁴⁶⁾

Jesu fjenders krav om at få ham elimineret forstærkes når han fortæller lignelser, gennem hvilke det skinner klart igennem at folkets ledere er som utro vingårdsmænd, der slår vingårdsejerens tjenere og søn ihjel, når disse kommer til dem for at hente deres herres del af vingården.⁴⁷⁾ Og da folk samtidig flokkes om Jesus i massevis, gør fjenderne alvor af beslutningen og får ham korsfæstet, efter at nogle vanskeligheder med den romerske landshøvding Pilatus er overvundet.

Ved synet af Jesus på korset mildnes deres had og bitterhed ikke. Spottende råber de til ham om at stige ned af korset, så de kan se og komme til tro,⁴⁸⁾ og da soldaterne, som skulle holde vagt ved Jesu grav for at ingen skulle komme og tage hans legeme og påstå, at han var opstået fra de døde, kommer ind til byen søndag morgen med de ildevarslende nyheder, at Jesus virkelig er opstået, undser hans fjender sig ikke for at sprede rygten om, at hans disciple har stjålet Jesu legeme, mens vagten sov!!⁴⁹⁾

Lignende historier og rygter trives i bedste velgående i dag, sat i omløb af og stadig næret af Jesu modstandere. Hvilken tro disse modstandere dog har! Hvilken tiltro de dog nyder!

Men hvad sagde Jesu venner, for dem var der også nogle stykker af?

2) Hvad sagde vennerne?

Før Jesu død og opstandelse var det så som så med dis-

ciplenes tro og forståelse for Jesu virksomhed. De undrede sig over de undergerninger, de så, selvom de hurtigt glemte betydningen af dem, og de forstod langt fra altid Jesu tale.⁵⁰⁾

De fattede ikke indholdet i, at hans rige ikke var af denne verden, det, som de jo til det sidste håbede på, og de begreb ikke, at det skulle være nødvendigt at han skulle dø.

Karakteristisk er apostelen Peters reaktion, når talen er om disse ting. Da han engang på alle disciplenes vegne bekendte, at Jesus var Messias, reagerede han voldsomt, da Jesus i samme åndedrag gik over til at fortælle, at han skulle lide og dø. Peter trak ham diskret tilside og satte ham strengt i rette og forklarede ham, at han sandelig ikke måtte tale på en sådan måde.⁵¹⁾

Alligevel kunne de ikke leve deres liv uden ham. Han havde kaldt dem, og de havde ikke kunnet modstå kaldet.⁵²⁾ Desuden var der nogle mærkelige usynlige bånd, der bandt dem til ham; han var jo ikke, som de var. Han var hel, de var delte; han var sig sin enestående oprindelse bevidst, de var det ikke; han var beredt til at dø, de var det ikke; han var klar over, at han udførte Guds gerning, de var det ikke; han skulle opstå til liv, de forstod ikke talen herom.

Kunne Jesu venner svinge fra den ene til den anden side, styret af pludselige indfald og måske overfladisk begejstring,⁵³⁾ og kunne de være så feje, at de alle som én forlod ham, da han allermest havde brug for dem,⁵⁴⁾ så var det krysteragtige og karakterløse forsvundet, da de var kommet til tro på, at Jesus var opstået fra de døde.

Med pinsler og døden for øje forkyndte de uforfærdet evangeliet om Jesus, og dem, der forsøgte at hindre dem deri, fik til svar: »Vi kan ikke lade være at tale om det, vi har hørt og set.⁵⁵⁾«

De var kommet til et vendepunkt i deres liv. Nu forstod de, hvad han havde sagt til dem, også det, der havde

været dunkel tale for dem. Nu var han dem nær ved sin Hellige Ånd, som kunne forklare og tydeliggøre alle de vanskelige ting. Fordi han levede, kunne de leve i troen på ham.⁵⁶⁾

Det kan ikke andet end betage én, når man beskæftiger sig med Jesu venners liv, hvorledes der er et »før« og et »nu« med den åbne grav som vendepunkt.

Før: misforståelser, tvivl, fejhed, bedreviden. Nu: klarhed, tro frimodighed, hengivenhed, glæde og meget mere, om end man ikke må glemme, at de første kristne også kendte til vanskeligheder og indbyrdes rivalisering, idet de også – som alle kristne – stod i fare for at henfalde i selvbetragtning, optaget og kredsende om sig selv og hvad der er ens eget, i selvtilstrækkelighed og selvretfærdighed.

I det hele taget er det frapperende og overraskende at lægge mærke til, hvor ærligt disciplenes tro eller rettere: vantro skildres i evangelierne⁵⁷⁾. Der er intet heroisk og helteagtigt over dem. Det er i grunden mærkeligt, i særdeleshed når man tænker på, hvor ofte vi tegner vor fortid i et betydeligt lysere og venligere skær, end den egentlig var.

Dette forhold med disciplenes skildring af sig selv og deres vantro er et indicium for evangeliernes sandhedsværdi. Sådanne afslørende ting opdigter man almindeligvis ikke. Selv om de altså satte sig selv i et dårligt lys, kom det frem. Når dette er tilfældet, mon de så ikke benytter den samme fremgangsmåde, når de senere beretter om Jesus? Og siger man, de var uforskammede nok til at opdigte Jesusord og begivenheder – f. eks. den med opstandelsen – hvordan vil man så forklare, at de ikke var så frække og uforskammede at undlade at nævne deres egne fejl og pynte på de faktiske begivenheder?

Langt rimeligere er det at antage, at disciplene, hvad enten de beretter om sig selv eller Jesus, er ærlige i deres beskrivelser. Vel er det rigtigt, at de med deres beretnin-

ger vil forkynde, ikke bare sige, at Jesus gjorde det og det, men de forkynner ikke på trods, men på basis af historien, og hvad der virkelig var hændt.

Og desuden: Var dét virkelig løgn, digt, fri fantasi, som disciplene fremkom med, hvordan vil man så forklare, at de gik i døden for disse løgne og opdigtede fabler?

Almindeligvis går man ikke i døden for en løgn. Man kan måske få sig til at dø for en idé, for noget man tror på og er overbevist om, er sandt – det er visse filosoffer i Middelalderen og buddhistmunke på Saigons gader for et par år siden bevis på – men man siger ikke først en løgn, for så i næste øjeblik at overhælde sig med benzin og sætte ild til. Dette har rimeligheden imod sig.

Eller anvendt på disciplene og de første kristne: Man finder ikke på en løgn – den med opstandelsen – for så den næste dag at blive kastet i fængsel, tortureret og kastet for løverne. Det er ikke rimeligt at antage, at disciplene, som havde lært sandheden af sandhedens Herre, af Jesus, skulle tale løgn, bevidst forfalske begivenhedernes gang. Hvad sagde vennerne da om Jesus efter opstandelsen – efter vendepunktet? Sagt i en nøddeskal med et citat fra Bibelen: »... Denne, Jesus, har Gud ladet opstå; derom er vi alle vidner. . . Så skal da hele Israel vide for vist, at den Jesus som I korsfæstede, ham har Gud gjort både til Herre og Kristus«. (Ap. Ger. 2, 32. 34)

3) Hvad sagde Jesus?

Dette spørgsmål er afgørende, og må ikke bagatelliseres til, at vi ikke har nogle skriftlige optegnelser af Jesus selv. For selv om denne påstand i og for sig er rigtig, siger den intet om en eventuel upålidelighed eller fejl i den evangeliske overlevering af Jesu ord. Som det lige er nævnt, er der stor sandsynlighed for, at sandhedens apostle ikke har talt mod sandheden, ikke har forkyndt mod bedre vidende.

Hvad siger da Jesus om sig selv?

På dette punkt er det værd at bide mærke i, at Jesus foruden at sige en hel del også »siger« meget *uden* ord, simpelthen ved den måde han er på, og med handlinger han udfører.

Han taler om det virkeligt nye, der er indtruffet i og med hans fremtræden. Tiden er kommet, hvor man må omvende sig og tro på evangeliet.⁵⁸⁾ Tror man på ham, lover han et nyt liv på denne jord og en plads i sit himmelske rige; tror man ikke, men har nok i sig selv, vil man rammes af dommen.⁵⁹⁾

Han er kommet for at tage sig af og hjælpe de svage og ringeagtede, de nedtrådte og foragtede. De raske har jo ikke brug for læge, men de syge.⁶⁰⁾ Han peger på, at han er sendt fra Gud, og at den der tager imod ham, faktisk ikke tager imod ham, men dybest set tager imod Gud, som sendte ham.⁶¹⁾

Det, at tro Jesus, er at tro Gud. Det, at tage imod Jesus, er at tage imod Gud. Det, at forkaste Jesus, er at forkaste Gud.⁶²⁾

Han er sendt for at enhver, der tror på ham, ikke skal fortages, men have evigt liv. Han er altså udtryk for Guds store kærlighed til verden. Ja, i Jesus er Gud blevet menneske.⁶³⁾

Gennem Jesus taler Gud. Han er *Guds ord*, uden dette ord hører man ikke Gud, om man så taler aldrig så meget om Gud.⁶⁴⁾

For de blinde er han *lyset*.⁶⁵⁾

For de åndelig talt sultne er han *livets brød*.⁶⁶⁾

For de mennesker, der er at ligne med får, er han *den gode hyrde*.⁶⁷⁾

For de døende og døde er han *opstandelsen og livet*.⁶⁸⁾

For dem, der vil nå målet, er han *vejen* til Gud.⁶⁹⁾

For sandhedssøgere er han *sandheden*.⁶⁹⁾

For dem der har erkendt deres livs fallit *livet*.⁶⁹⁾

Han yndede at omtale sig selv som Menneskesønnen, et noget mærkeligt ord for os, men for hans samtid måske

noget mere forståeligt, omend det ikke var uden vanskeligheder.

Primært peger menneskesønsbetegnelsen frem mod den person, som ved dagenes ende med stor magt og herlighed skal komme og dømme alle mennesker – det skal Jesus;⁷⁰⁾ dernæst benyttes det af Jesus – som det helt specielle – som udtryk for hans centrale opgave her på jorden, at tjene, lide og dø i menneskers sted.⁷¹⁾ Menneskesønnen er nemlig ikke kommet for at lade sig tjene, men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange.⁷²⁾ Desuden skal Menneskesønnen lide meget, vrages af folkets ledere og dræbes, men tre dage efter skal han opstå.⁷³⁾

Som allerede nævnt taler Jesus også uden ord. Her skal blot nævnes ét forhold, nemlig Jesu helbredelser af syge.

At helbredelser er mulige ved Jesu hænder skyldes, at Gudsrigets kræfter virker i og gennem ham. Tiden er nu en anden end før Jesus kom;⁷⁴⁾ aldrig før har Guds søn gæstet verden. At helbredelsesundere sker, er endvidere udtryk for Guds barmhjertighed, den man ofte kimser ad, i særdeleshed når man har det godt, og ikke har pinsler af legemlig eller åndelig art; Guds barmhjertighed mod syge peger desuden hen på Guds barmhjertighed mod syndere,⁷⁵⁾ ja, peger videre, idet hverken sygdom eller synd skal findes, når denne verden engang skal gå under, og en ny skal fremstå, i hvilken Guds retfærdighed skal råde.⁷⁶⁾

Karakteristisk er det for Jesus, at han aldrig gjorde en undergerning, når det krævedes af ham, som bevis på, at han var den, han udgav sig for.⁷⁷⁾ Han var ikke udsendt for at lave mirakler for skeptikere, ingen show-man, der kunne underholde mængderne med fantastiske numre. Ja, nogle gange nævnes det udtrykkeligt, at han trak den pågældende syge bort eller skyndte sig at helbrede vedkommende, før skarerne stimlede sammen, og før de rig-

tig opfattede, hvad der egentlig skete.⁷⁸⁾

Hvorfor?

Fordi de stod i fare for at misforstå ham, da undergeringerne for de sensationshungrende masser let kunne tilsløre den egentlige årsag til helbredelserne, nemlig Guds barmhjertighed. Og blev den tilsløret og tilhyllet, ville det også gå ud over Jesu egentlige funktion: at frelse verden ved sin død og opstandelse.

Skønt mange vil hævde noget andet, synes det at stå klart for en nogenlunde neutral og fordomsfri læsning af evangelierne, at Jesus har været sig bevidst, at han skulle lide og dø for menneskehedens skyld. Korsfæstelsen synes ikke at være kommet uforberedt over ham, og var ikke en sørgelig tilfældighed.

Det måtte ende sådan. Hvordan skulle det ellers være gået os? Hvad ville vort endeligt så have været?

Jesus-barbargudens søn

Det kan just ikke hævdes, at Jesus havde videre succes i sit liv. Han var og blev ved med at være *barbargudens søn*, søn af den Gud, som før Jesus havde talt i Det gamle Testamente, det, som af civiliserede romere f. eks. Cicero, blev betegnet som udtryk for en barbarisk overtro. Meget af det uforståelige og fremmedartede – og det er der meget af, i særdeleshed når man har betragterens ikke-engagerede holdning – som fortælles i Det gamle Testamente gik med over i kristendommen, ja, findes hos personen Jesus af Nazareth; derfor betegnelsen Jesus – barbargudens søn.

Nu var der ganske vist mange som for en tid flokkedes om ham, men da de indså, at han næppe ville indfri deres højspændte forventninger om at skaffe dem et frit Palæ-

stina, et befriet land, hvor den forhadte romerske besættelsesmagt var kastet langt ud i Middelhavet, forlod de ham.

De fleste af inderkredsen holdt dog ud med ham et lille stykke tid endnu. Men da det endelig kom til stykket, da det tidspunkt kom, som Jesus havde varslet om, da han skulle dø, viste deres reaktion, at også de havde anset Jesus for at være den politiske samlingsskikkelse.

Skuffet og desillusioneret forråder Judas Iskariot ham til jødernes ledende mænd.⁷⁹⁾

Inderkredsens fører, Simon Peter, som på sine venners vegne havde svoret ham evig troskab, bander nogle timer senere på, at han aldrig har kendt Jesus. Og det gør han endog tre gange, så det var altså ikke bare sådan en lille ed, der ligesom smuttede . . . ⁸⁰⁾

Ensom og forladt gennemgår Jesus tortur, forhånelse og latterliggørelse, indtil han til sidst bliver hængt op på et kors, hvor han dør nogle timer senere.

I alt dette er der for så vidt ikke noget usædvanligt. Både mange før – og også mange efter – har været ude for denne grusomme behandling. Ja, en behandling, der langt har overskredet den, Jesus blev udsat for, har mange andre prøvet. Alligevel er det noget helt enestående, der her sker med Barbargudens søn, helt uden virkelige paralleller hentet andetsteds fra. Her handler på en særegen måde den levende Gud, der af civiliserede mennesker, dengang som nu, fornemmes som en barbargud, omend man finder andre navne til dette.

Guds barberi

Hvordan former da Guds barbari sig for såkaldte civiliserede mennesker? Det spørgsmål vil vi prøve at gå lidt tættere på nu.

Det blev opfattet som vanvid, når de første kristne proklamerede, at de havde mødt Gud i Jesus Kristus, ja, at Gud var blevet menneske i Jesus.⁸¹⁾ Nogen større synd end at hævde, at den evige og uforanderlige store Gud havde ladet sig drage ned i materiens tilsmudsede støv, ned på jorden blandt mennesker, gaves ikke dengang. Gud og verden, det åndelige og materien, kunne på ingen måde bringes sammen, uden at det åndelige blev tilsmudset.

Gud var – uanset hvad man sagde – den fjerne Gud. De første kristne kastede imidlertid vrage på alt, hvad der var god filosofi og teologi, og råbte endnu højere, at Gud i og gennem Jesus havde mødt dem. Gud var kommet dem nær, havde mødt dem i personen Jesus af Nazareth.

Det var vanvid. Det var barbari.

Og vanviddet blev ikke mindre af, at de første kristne fortalte, at Jesus var søn af jomfru Maria.⁸²⁾ Reaktionen på dette blev en god historie om, at han var barn af Maria og en romersk soldat, altså en bastard! (Dengang som nu er latterliggørelsen af en modstander jo den nemmeste måde at slippe af med ham på).

Men de kristne blev ved og fremturede i at fortælle den sandhed, der var blevet dem åbenbaret i mødet med Jesus. Møder man denne påståede bastard, møder man Gud. Ikke en hvilken som helst Gud, skabt i ens eget billede, der siger og gør det, man ønsker af ham og spræller, når man trækker i snorene, men den levende og eneste Gud, der er livets giver.

Gud prisgiver sig altså i inkarnationen, i dét, at Jesus fødes ind i vor menneskeslægt.

Men vanviddet holdt ikke op hermed. De kristnes konge og fører led jo en krank og jammerlig skæbne. Som en forbryder blev han hængt op på et kors. Hvilket paradoks, hvilken modsigelse! Føreren lider. Kongen bliver behandlet som forbryder. Korset er kongens hvilested!

Dette skjules ikke i de første kristnes forkyndelse.

Tværtimod! I dette så man det største udtryk for den levende Guds kærlighed til menneskeslægten. Den lidende og døende Jesus tager nemlig herved menneskeslægtens synd på sig.

Dette var en lektie, som var vanskelig at lære, ja, er vel noget, som man aldrig bliver færdig med at undre sig over. Det er, som Paulus siger, noget som intet øje har set og intet øre hørt, og noget intet menneske har fundet på.⁸³⁾

At denne forkyndelse måtte vække modsigelse, var de kristne naturligvis godt klar over. De havde jo heller ikke forstået det, første gang de hørte om, at Jesus skulle lide for deres skyld. Simon Peter havde endog frarådet Jesus at gøre alvor af det, han sagde, hvortil Jesus satte ham skarpt i rette med et: »Vig bag mig, Satan!«⁸⁴⁾ I Peters velmente råd lå noget betagende og fristende, som kunne forføre Jesus til at gå den letteste vej – vejen uden om korset. Derfor kan en mand, der råder ham til at opgive sin lidelse, ikke sættes nok i rette.

Senere hen forstod Peter betydningen af Jesu død, så han i sit brev kan skrive: »I ved jo, at det ikke var med forkrænkelige ting, med sølv eller guld, I blev løskøbt fra det tomme liv, I havde arvet fra forfædrene, men med Kristi dyrebare blod, som med blodet af et lam uden plet og lyde« (1. Pet. 1, 18-19).

Kristendommens modstandere greb begærligt fat om Guds barbari, der gav sig udtryk i bl. a. det, at Jesus døde på et kors. Som illustration på modstandernes spot og hån kan benyttes den første billedlige gengivelse af Jesu død, vi kender til, nemlig det såkaldte spotkrucifiks fra Palatinerhøjen. På dette billede er gengivet et menneske, med æselhoved, hængende på et kors. Ved siden af står en mand, der tilbeder, og underneden står skrevet: »Alex-amenos tilbeder sin Gud«.

Man regner med, at dette billede er lavet af en person, som på denne måde ville håne en kristen kammerat ved

navn Alexamenos.

Guds søn med æselhoved: At man dog kunne få sig selv til at tro på en mand, der led en forbryders død, tilbede et æselhoved!

Guds søn med æselhoved: dét billede var ment som en forhånelse – og det er en forhånelse – men ejendommeligt nok trods det en god fortolkning til ordet om, at Guds tanker og Guds handlemåde er langt højere og mere fantastisk, end vi kan fatte dem.

Guds søn med æselhoved: Paulus er inde på det samme, selv om han naturligvis ikke spotter, når han siger, at ordet om korset er en dårskab.⁸⁵⁾ Hermed udtrykker han, hvad den menneskelige fatteevne overalt og til enhver tid mener om Guds barbari ved Jesu korsdød. Ordet om korset, betydningen af Jesu korsdød er – ganske vist kun for dem, der fortabes – en dårskab, en forargelse og idioti, men for dem som frelses er det en Guds kraft, som samtidig ved Guds Ånds bistand giver en mulighed for at ane og fornemme – for nu ikke at sige forstå – lidt af Guds kærlighed, selv om forundringen aldrig ophører.

Vores gudesøn

At Jesus, Guds søn, kommer i ringhed, er, som vi har været inde på, en central tanke i det bibelske vidnesbyrd. Hans komme til jorden, hans liv og hans død er så helt anderledes skildret, end vi ville have gjort, hvis vi som opgave havde fået at skildre eller digte en historie om en gudesøns fremtræden på jorden.

Vor historie ville vel skifte med tiderne, men visse fælles træk måtte alligevel kunne tænkes. Vor gudesøn skulle næppe fødes i en lille uanselig landsby ved navn Bethlehem, som ingen udenfor det lille Israel kender til, ja, ikke

engang i det lille lands lille hovedstad Jerusalem – men derimod i verdenshovedstaden Rom. Vor gudesøn skulle ikke fødes i en stald, men guden havde udset det bedste af det bedste, kejserens palads, hvor han skulle lægges i den fornemmeste vugge, verden nogensinde havde set. Vor gudesøn skulle naturligvis ikke starte sin karriere som håndværker, men rigets ypperste mænd skulle give ham den bedst tænkelige uddannelse. Gudesønnen skulle ikke senere komme til at flakke hvileløst om, forfulgt af sine fjender, men han skulle æres af alle. Han skulle ikke dø i en alder af omkring 30 år, men efter et langt liv, hvor han havde vundet en stor og trofast tilhængerskare, skulle han dø i en god alderdom. Han skulle ikke lide en forbryders forsmædelige død på et kors, efter at have gennemgået store pinsler, men han skulle roligt og fredfyldt gå bort. Hans tilhængere og staten ville give ham en højtidelig statsbegravelse, hvor mange pæne ord skulle lyde, og et fint mausoleum skulle rejses til minde om ham.

Måske lyder historien lidt gammeldags, og er det vel også, men alligevel god nok til at illustrere, at vor fantasi næppe ville have digtet en historie som den, Bibelen beretter om.

Under forudsætning af, at man kunne tænke sig, at Gud blev menneske – hvilket er ret utænkeligt – ville vor historie under alle omstændigheder se anderledes ud.

Som vi allerede har været inde på, vil man som regel digte om Guds søn, så han kommer til at harmonere med den idealfigur, man sætter størst pris på.

Socialisten gør ham til den første socialist.

Humanisten gør ham til den ypperste menneskeven.

Kunstneren gør ham til den store æstetiker.

Moralisten gør ham til sit etiske forbillede.

Verdensforagteren gør ham til den første virkelige asket.

Det gudelige menneske gør ham til det største religiøse geni.

Mennesket danner ham ganske enkelt i sit eget billede.

I alt dette er der sandhedsmomenter. Han ville ikke, at mennesker skulle udbytte hinanden, han elskede mennesket, han var en stor fortæller og også en morallærer. Han kunne flygte fra verdens ære optaget af det religiøse.

Men alligevel: Han var helt anderledes, og langt større end disse sandhedsmomenter fremdrager. Når vi digter om ham, begrænser vi ham. Vel kan vi gøre visse forestillinger, som ligger på linie med dem, Bibelen beretter om, men da Gud handlede, gjorde han det i majestætisk suverænitæt, gjorde det på en helt anden måde end folk kunne tænke sig. Jesus kom i ringhed og svaghed men i svagheden sejrede han. Både hans indgang og hans udgang af verden skete i ringhed.⁸⁶⁾

Jovist, Guds søn med et æselhoved, Guds søn på et kors, det er dårskab, idioti, barbari, forargeligt og utroligt. Men det som ser ud som idioti er udtryk for Guds visdom. Det der ser ud som barbari, er udtryk for Guds kærlighed, der angår alle. Hvordan skal nu det forstås?

Nederlag-sejr

Hvad der skete på Golgata, hvor Jesus døde, kan måske bedst anskueliggøres med ordparret nederlag-sejr. Jesu tilsyneladende nederlag var menneskehedens sejr.

Årsagerne til, at mennesker ikke *selv* kan sejre, er mange, men kan dog føres tilbage til ét vigtigt forhold, nemlig til menneskets oprør med Gud.⁸⁷⁾ Ethvert menneske har i trods og vantro vendt den levende Gud ryggen, og har – om ikke andre – så sig selv som gud.

MIG-afguden kender de fleste til, hvis man da vil være så ærlig at indrømme det. Selv om MIG-afguden skjules

så godt, man kan, stikker den dog ofte sit hoved tydeligt frem, ja, selv ved at udøve næstekærlighed trives MIG-afguden i den bedste velgående.

At forsøge at gøre sig selv til gud eller at guddommeliggøre sig, er synd. Kun én Gud findes, kun én er guddommelig, Gud, som har skabt alt andet.

Når man lever for sig selv og sine egne interesser mere end for Gud, lever man i synd. Meget andet er også synd. Bibelen nævner en hel del om enkeltsynder, men lad det nu ligge. Her skal blot betones, at al synd udspringer fra en fælles kilde, vantroen.

Vantroen er en anden side af menneskets forsøg på at guddommeliggøre sig, for vantroen gør Gud til intet – forsøger det i det mindste – og gør sig selv til herre over livet. Vantroen fører endvidere evig fordømmelse med sig,⁸⁸⁾ fordi den ringeagter den kærlighed, Gud har vist os igennem Jesus.

Menneskets situation er altså en anden end den kunne være. Det blev skabt til frihed, men er nu fange under sig selv og synden, for, som Bibelen siger: »Enhver der gør synd, er syndens træl«.⁸⁹⁾ Mennesket er som en fange, der ikke kan komme ud af sit fængsel, og hvad værre er: det ønsker ikke engang at komme ud. Det er tilfreds med tilskuerens rolle, han, der interesseret følger med i andres kamp, men som ikke selv har opdaget, at det er umuligt i det lange løb at indtage tilskuerens passive holdning til livets drama. Og opdager han det ikke før, vil det gå op for ham den dag, Gud skal holde dom. Da skal alle tilskuere til livets drama, som ikke ville lade sig indrullere i livets vigtigste kamp, hvis sejrpris er evigt liv, blive dømt for deres passivitet, ligegyldighed og selvtilstrækkelighed.

Med andre ord: Menneskets situation er habløs – i hvert fald i evighedens perspektiv. Af denne grund talte Gud, ja, ikke blot talte, men handlede. Javist, han handlede på *sin* måde, som vi har set det, ved at gøre sin søn til menneske. Han levede som et menneske, for at frelse

mennesket, han døde som et menneske, for at give mennesket livet.

På korset tager Jesus, Guds søn, mit nederlag på sig.

Bibelen taler om, at menneskets synd herved fjernes, borttages, Gud ser den ikke længere, regner ikke mere med den. Blodet skjuler synden.⁹⁰⁾

Vi er altså vidne til et mægtigt drama, ikke blot et groft justitsmord. På Golgata i Jerusalem for snart 2000 år siden blev alle vore nederlag, al vor mislykkethed, al vor synd lagt på Jesus. Han tog straffen på sig, for straf følger altid efter synd.

Han blev menneskehedens sydebuk.

Spørg mig ikke, om jeg til bunds kan forstå end sige forklare, hvad der her sker. Her må man bare undrende tage imod det budskab, som er det eneste i denne verden, der viser, hvor stor en kærlighed Gud har til verden.

Skaberen ville ikke lade sin skabning gå til grunde. Derfor åbenbarede han sin kærlighed, derfor handlede han med Jesus, som var villig til at ofre sig selv – til bedste for os. Nuvel – han åbenbarede sig i ringhed – i brutal ringhed – så civiliserede mennesker almindeligvis tager afstand fra ham, men hvem tør egentlig foreskrive den Almægtige, hvordan han burde have handlet?

Gør man det alligevel, så er jo ikke længere han, men jeg, den Almægtige!

Jesus den enestående

Selv om vi kender mange ædle, respektable og fine mennesker, som indgyder os megen respekt og ærefrygt – og sådannes eksistens er Bibelen naturligtvis ikke uvidende om – så kender Bibelen alligevel kun ét menneske, Jesus Kristus, der kan borttage verdens synd.⁹¹⁾

Og selv om verden har opfostret mange dygtige forhandlere og mæglere, som har formået at skabe fred, hvor ufreden og fjendskabet rådede, både mellem mennesker indbyrdes og mellem nationer, så kender Bibelen kun én mægler eller midler mellem Gud og mennesker – for imellem disse to parter er der også fjendskab – nemlig mennesket Jesus Kristus.⁹²⁾

Og kender verden mange ubarmhjertige justitsmord, begået mod barmhjertige og uskyldige mennesker, så kender Bibelen kun ét, der har evighedsbetydning for ubarmhjertige og skyldige mennesker.

Og trænger verden til, at der også i dag er mennesker, der ofrer sig, giver sig selv hen i en god sags tjeneste, hvad enten det er til u-landsarbejde eller som hjælpere i katastroferamte og krigshærgede områder – og om disse folk skal der så sandelig ikke tales nedsættende – men trænger verden altså til dette for at kunne overleve, så hævder Bibelen i samme åndedrag, at mennesket mest af alt trænger til at *høre*, hvad Jesu død betyder, netop for at overleve i livet, døden og graven.

Jesu døds betydning er nemlig enestående.

Hvad Jesus her udfører, kan ingen andre gøre, og så er det sådan set aldeles ligegyldigt, hvor mange lighedspunkter man ellers kan fordrive tiden med at finde mellem ham og andre store mennesker. Han tog det på sig, som ingen andre kunne bære: Menneskehedens synd, vor synd, min synd.

Det er der ingen superstjerner eller maxi-mennesker der formår. Sat i relation til Jesus er alle stjernernes handlinger og ord alligevel kun tomme handlinger og ord. Vel er de ikke uden betydning for vort menneskeliv, og vel er der forskel på handlinger og ord, og uden handling og ord kan vor verden ikke køre videre, men i evighedens perspektiv er alle gode, velovervejede, fremskridtsstræbende ord og handlinger intet hvis livet leves uden Jesus. Jesus er den enestående:

– *enestående* i sin dom over os og vort liv: Hvem dømmer som han?⁹³⁾

– *enestående* i sin bevidsthed om sit kald: Ingen kommer til Faderen uden ved ham.⁹⁴⁾ I et sådant ord ligger der implicit også en dom: Ingen kender Gud uden om Jesus, og hvad der kaldes og fornemmes og føles som guddommeligt uden om ham er snarere med til at føre *fra* end *til* ham.

– *enestående* i sit liv. Popularitet – denne billige og letkøbte livsværdi, som vi andre så ofte søger – lå ham fjernt. Aldrig gik han på kompromis med sig selv, og hvad der var Guds vilje, aldrig faldt han for skarernes fristelse til at optræde som mirakelmager, og det gjorde han heller ikke den dag, Satan kom for at friste ham til at gøre brug af Guds magt uden Guds vilje.⁹⁵⁾

– *enestående* var han i sin død. Ikke blot kunne han bede for sine fjender og for dem, der havde forfulgt ham og fået ham dødsdømt, nej, det virkeligt enestående ligger i – som vi flere gange har været inde på i det foregående – at han ved sit blod skaber fred mellem Gud og os.⁹⁶⁾

– *enestående* var 3.-dagen efter hans død også. Gentagne gange har vi understreget opstandelsens betydning; vi vil gøre det igen under overskriften: den enestående dag.

Den enestående dag

I de foregående afsnit har vi overvejende betonet ringhedslinien, som denne kan følges og fornemmes gennem de nytestamentlige skrifter, når der fokuseres på Jesus. Men ind imellem afbrydes ringhedslinien, et slør ligesom trækkes til side, og vi fornemmer, at det er en stor Gud, ja,

den levende og eneste Gud, der taler og handler i og med Jesus. Dette er tilfældet, når der tales om Jesu opstandelse.

Her sker det, der ikke dagligt sker, her sker det, der ikke kan gøres om, her sker det, som kun sker én gang: Jesus går ud af graven.⁹⁷⁾

Dette fantastisk store, som Bibelen beretter om, er helt uden virkelige paralleller andetsteds fra, idet vi her hører om en historisk begivenhed, som står i klar modsætning til religioners tale om opstandelse, f. eks. vegetationsguders opstandelse, som indtræffer hvert år, når regnen sætter ind efter sommerens tørke, der tænkes som gudens død.

Men selv om 3.-dagen efter Jesu død var enestående, og de kilder, vi øser af, også er det, kommer der alligevel over *vor tale* noget svagt og ringe. For hvem kan egentlig bevise, at han opstod? Med strengt videnskabelige argumenter, altså?

Ingen af os!

Man kan ganske vist argumentere for opstandelsens sandsynlighed, trække ting og forhold frem, som viser, at man skaber flere problemer, end man løser ved at benægte opstandelsen.

Det forholder sig nemlig med opstandelsen som med alle andre problemer man finder – nogle gange selv skaber – i Bibelen, at det ikke går an at betragte dem isoleret. Benægter man opstandelsen, hævder, at den ikke har fundet sted, men er from digtning skabt af disciplene, som hermed bare vil sige, at Jesu budskab ikke er glemt, nu da Jesus er død, nej hans tanker lever videre, som andre store mænds tanker gør det, når de dør – siger man dette, må man imidlertid ikke tro, at man er færdig med sine »undersøgelser« over opstandelsen; man er jo først lige begyndt.

Man må herefter spørge, om det er sandsynligt, at man bare lige sådan siger at en mand opstår – og så tror en

række folk det? Prøv engang!

Og hvordan kan man forestille sig disciplene, der er så ynkeligt skildret, blive frimodige vidner, sådan som de var efter opstandelsen, hvis der ikke er hændt et eller andet?

Og hvordan vil man forklare, at disciplene – for andre kan det ikke have været – bevidst har digtet en usandhed, eller for at sige det lige ud: en løgn; – for som løgn må opstandelsesberetningen vurderes, hvis den ikke har fundet sted – når disciplene var oplært til at tale sandhed og være af sandhed, og at det vi ellers ved om dem, var præget af sandhed?

Og hvordan vil man forklare, at man går i døden for en løgn – et argument vi før har trukket frem?

Jovist er det ikke uden betydning at sætte spørgsmålstegn ved de såkaldte videnskabelige undersøgelser og påstande, som fremkommer vedrørende opstandelsesbegivenheden.

Selvom det lyder lidt lovligt flot og er let misforståeligt, kan det hævdes, at hvis man bare er halvt så kritisk mod kritikernes påstande angående opstandelsesberetningens historicitet, som kritikerne er det mod beretningerne, så vil der ikke altid blive lige så meget kritik tilbage!

Nuvel – bevise opstandelsen med strengt videnskabelige argumenter er halsløs gerning, at argumentere for beretningernes historiske pålidelighed kan man, ligeså vel som man kan argumentere imod dem. Men disse forhold skal dog ikke skjule den kendsgerning, at vi som kristne, når vi står over for opstandelsens budskab bekender blankt: Det er u-sandsynligt og u-troligt.

Men på dette u-sandsynlige og u-trolige er vi kommet til at tro!

Frimodigt bekender den kristne, fordi Gud selv ved sit ord har skabt troen i ham: Jesus er ikke længere i graven; døden og graven kunne ikke fastholde ham.

Døden og graven giver almindeligvis ikke slip på sine

døde, hvad enten disse er maxi- eller minimennesker, superstjerner eller superklovne, de fastholdes indtil den dag, Gud kalder dem frem, til frelse eller dom.

Jesus er ikke længere i graven: det vidner om, at Gud er tilfreds med Jesu offer, hans enestående liv og død.

Jesus er ikke længere i graven: det betyder ikke, at det blot er hans budskab, der lever videre og virker, men Jesus selv lever i Himmelen og virker her på jorden ved sin Hellige Ånd.⁹⁸⁾

Det kan enhver komme til at erfare.

Jesus er ikke i graven: det peger frem mod den dag, hvor de kristne skal se Kristus, som den han er, virkelig er, for også for os er der en del, der er dunkelt og underligt, også vi har mange ubesvarede spørgsmål.⁹⁹⁾

At Jesus ikke længere er i graven betyder ganske enkelt, at vi, fordi han er opstanden, engang skal blive opstandelsens børn sammen med ham.

Hva'be'har – – – hvem sagde virkelighedsflugt?

Det problem vil vi nu drøfte til sidst.

Kristustro-virkelighedsflugt?

Lad os for et kort øjeblik stryge ordet »Kristustro« og spørge: Kendes der til virkelighedsflugt uden for kristendommen?

For at svare på dette spørgsmål behøver vi ikke at gå til fjerne himmelstrøg, da vi dagligt færdes med mennesker, som er levende beviser på den virkelighedsflugt eller eskapisme, som ofte i forbindelse med hippiekulturen har fået indgang hos mange. Kort fortalt er baggrunden som regel den, at virkeligheden, som man blev præsenteret for og levede i ikke var til at bære, mismod, lede og menings-

løshed over den materialistiske verden, hvis goder man dog ikke helt ville undsige, tvang én ind i miljøer, hvor andre værdier blev værdsat. Nogle stillede sig tilfreds med zenbuddhisme, yoga og indisk mystik, andre tog deres tilflugt til hash, og andre forsatte med tabletterne og sprøjten i hånden den vilde jagt for at finde en virkelighed, der var værd at leve i, og endte så i en virkelighed som trællebandt dem, fik en tilværelse som slaver under stoffer, der enkelte gange gav dem en strålende oplevelse, men som senere blev nødvendig for at komme igennem den afskyelige og infernalske stofvirkelighed.

Men det er ikke kun det, vi nu kalder stof, som er et godt middel til virkelighedsflugt, det er penge, og hvad der kan købes for dem, også. Penge har og har altid haft karakter af og virkning som stof. Interessant er det i hvert fald, at den enkeltsynd i Bibelen, der oftest advares imod, er kærlighed til mammon, penge.¹⁰⁰).

Med dette stof kan man nemlig købe »værdier«, sådan kalder man det i det mindste, som ofte gør det muligt for én at undslippe de generende livsspørgsmål, og det med Gud.

Verden og os selv, dens og vore handlinger er nemlig blevet for afskyelige til, at vi med sindsro kan se dem i øjnene. Derfor må de fortrænges, skaffes af vejen.

Men i stedet for at komme bort fra det ækle ved hjælp af stof i videste betydning, er der en mulighed, som ikke må glemmes, nemlig Kristus.

Dette skal ikke forstås på den måde, at han er stof for de kristne, som f. eks. LSD er det for andre – tværtimod!

Kristus fører ikke bort fra virkeligheden, men giver de kristne en realistisk holdning til den. Men i stedet for at ende i meningsløshed og pessimisme, giver han et håb om en kommende herlighed, og dette håb om noget fremtidigt indvirker på den kristnes aktivitet i denne verden.

Denne jord er jo, al uretfærdighed og meningsløshed til trods, dog Guds verden. På denne jord skal der leves et

meningsfyldt liv. Det sker ved tro på livets Gud.

Den, der bliver kristen, får ikke løfte om et problem-løst liv, får ikke et liv uden vanskeligheder og kampe.

Men den kristne lever det *rigtige* liv, fordi han lever i Guds virkelighed. Livets Gud er nemlig blevet den kristnes Far.

Den kristne er endog så dristig at påstå, at han kender mere til den *virkelige* virkelighed end andre, fordi han kender Jesus Kristus, som for alvor kendte virkeligheden. Han vidste nemlig noget om menneskets oprindelse, dets oprør mod Gud og den derpå følgende mislykkethed. Men han vidste også noget om menneskets høje bestemmelse, og kendte sin egen plads, for at mennesker ved tro på ham skulle nå deres bestemmelse: lære Gud at kende på denne jord og for evigt være sammen med ham i hans evige rige.¹⁰¹⁾

Den kristne er altså ikke på flugt fra virkeligheden, men »flygter« daglig ind i Guds tilgivende virkelighed, har sin *tilflugt* hos Gud for at kunne leve for ham i en barsk virkelighed.

Guds virkelighed er den eneste der holder, når vi engang skal møde ham, for det er nu engang sådan, uanset om man kan lide at høre og sige det eller ej, at den, der vil leve uden Jesus her på jorden, skal også få lov at gøre det i den kommende verden.

Selv om dette sidste vel ikke kan andet end opfattes som en trussel, så er det alligevel ikke ment sådan. Det er blot et forsøg på at være alvorlig, realitetsbetonet, så vi ikke flygter fra talen om den kommende virkelighed.

Disse ting, der her omtales, kan vel ikke andet end klinge fremmedartede og underlige. Mange kristne ved udmærket, hvordan det klinger i ikke-kristnes øren, da de jo selv har stået uden for denne virkelighed engang.

Men hvordan skiftede klangen lyd for dem?

Ganske enkelt ved at Guds ord besejrede dem, bjergtog dem, overbeviste dem.

Noget af det mærkelige og underlige forsvinder nemlig, når man møder Gud i hans virkelighed; meget kommer i et nyt lys, selv om forundringen over Guds storhed og kærlighed ikke forsvinder.

Til mennesker, der har på fornemmelsen, at Kristustro fører til virkelighedsflugt og sentimentalitet er der derfor faktisk kun ét råd at give, som ikke er særligt overraskende eller ekceptionelt.

Hvad gør man nemlig, hvis man vil sætte sig ind i Marx' tanker? Deltager i et konservativt vælgermøde? Næppe! Man kommer i marxistiske kredse og læser og studerer hans skrifter.

Men hvad gør man så, hvis man vil sætte sig ind i kristendommen? Beskæftiger sig med hans ord og drøfter det med mennesker, som er kommet til tro på det.¹⁰²⁾

Desuden kan man bede sig ud af sin tvivl – nåh, dette lyder måske endnu mere fantastisk? Hvordan skal man kunne bede til en person, man ikke kender? Man kan jo prøve alligevel, og så se, hvad der kan hænde.¹⁰³⁾

En *risiko* er der nemlig forbundet med at beskæftige sig med Jesus, og det er, at han besejrer én.

Den der besejres af Jesus og tager sin tilflugt til Guds virkelighed har intet at frygte i denne verden og ser med frimodighed frem til den kommende.

Gud er jo ikke længere éns fjende.

Gud er ved Jesus Kristus blevet éns Far – og det er en god Far!

Vel kender de kristne til guder og jesusser og messias-skikkelser, maxi-mennesker, idoler og superstjerner, som kan give livet indhold – i hvert fald et vist indhold – da man jo ikke er så fordringsfuld på dette område.

Men Jesus af Nazareth, hvor ubetydelig han end synes, og hvor arrogant og eksklusiv han andre gange kan fornemmes, når han udelukker alle andre guder og frelser-skikkelser, var, er og vil altid være den absolut eneste, der fører fra døden til livet, ja, giver de levende døde – os alt-

så! – livet.

Kristus, min redning – den eneste.

Men om dette skal der her til slut ikke argumenteres; den enkleste form for apologetik og forsvar skal benyttes, nemlig:

Kom og se!¹⁰⁴⁾

Dette må naturligvis godt opfattes som en udfordring, der kan få dig, der har læst dette, til at interessere dig for, tro på og dyrke og tilbede Jesus, som den han er. Ja, om så skal være, tage afstand fra ham, som den han er.

For hvor er der mange, som dyrker Jesus, ikke som den han *er*, men som den, han *menes* at være.

Og mange andre tager afstand fra Jesus, ikke på grund af det han *er*, men på grund af det, han *menes* at være.

Denne fremgangsmåde er ikke værdig for et tænkende menneske.

Konstatér

Nedenstående noter og bibelhenvvisninger er taget med i håb om at måtte blive flittigt benyttet. Vil man nemlig sætte sig ind i kristendommen, kommer man som før omtalt ikke uden om Bibelen.

Ved hjælp af bibelhenvisningerne er der altså mulighed for at sætte sig ind i og konstatere, om det, der er nævnt på de foregående sider, har Bibelen med eller imod sig.

Ved denne fremgangsmåde, hvor man læser noget, og derefter prøver at konstatere, om det stemmer med Bibelen, skal man være opmærksom på en fare, som er meget nærliggende, nemlig, at man glemmer sammenhængen.

Selvom det er godt at kunne skriftord uden ad, så skal man passe på ikke at være tilfreds med, at man eventuelt er skriftordsspecialist.

Selvom det er tidskrævende, bør man, hvis man vil have det størst mulige udbytte af læsningen, ikke blot slå de enkelte skriftsteder op, men også tage sig tid til at læse sammenhængen – både det foregående og efterfølgende.

Løsrevne skriftsteder skal man nemlig være varsomme med, idet det er så let at få dem til at sige lige præcis det, man kan lide at høre.

Altså:

Læg mærke til sammenhængen!

Hav tid til at lytte til ordet, også selv om det siger noget, man ikke umiddelbart synes om, eller forstår. Grunden hertil behøver jo ikke at ligge i ordet, men kan skyldes én selv.

Bed om Guds Ånds hjælp til at forstå ordet!

Husk-man kan godt bede, selv om man ikke tror!

Forkortelser

1. Mos.	Første Mosebog
Mat.	Matthæus evangeliet
Mark.	Markus evangeliet
Luk.	Lukas evangeliet
Johs.	Johannes evangeliet
Ap. Ger.	Apostlenes Gerninger
Rom.	Pauli brev til romerne

- 1. Kor. Pauli 1. brev til korintierne
- 2. Kor. Pauli 2. brev til korintierne
- Gal. Pauli brev til galaterne
- Fil. Pauli brev til filipperne
- Kol. Pauli brev til kolossernerne
- 1. Tim. Pauli 1. brev til Timoteus
- 1. Johs. Første Johannes brev
- Johs. Åb. Johannes Åbenbaring
- Eks.: Luk. 10, 26-37: Lukasevangeliet kapitel 10, fra vers 26 til vers 37.

Noter og skrifthenvisninger

Had og sympati (s. 7)

- 1) Citeret efter N. H. Søes kronik i Kr. Dgbl. 3.11.71
- 2) Mark. 2, 6; 12, 12; 11, 18; Johs. 6,66-69
- 3) Pauli omvendelse er et godt eksempel herpå: Ap. Ger. 9, 1-19 og 1. Tim. 1, 12-13

Maxi-mennesker (s. 10)

- 4) Jeremias 10, 1-16; 16, 19-20
- 5) Her bygger Freud videre på andres meninger om samme forhold, bl.a. Feuerbach
- 6) Mat. 23, 8-12
- 7) Selvom religionssociologen Per Salomonsens doktordisputats primært er et metodestudium, kan disse slutninger dog godt trækkes ud af hans undersøgelser.
- 8) 1. Kor. 8, 5-6; Ap. Ger, 4, 12

Jessussympatien (s. 13)

- 9) O. Sch. i Ekstrabladet.
- 10) Skrevet af englænderne Andrew Lloyd-Webber og Tim Rice. Originalteksten findes på pladeomslaget. Oversat til dansk af Johs. Møllehave.
- 11) Jimi Hendrix og Jim Morrison – idoler i levende live – og endnu større idoler for mange efter deres død som for begges vedkommende indtraf i en meget ung alder.
- 12) Sidste linie i Jesu sang fra Getsemane have
- 13) Midt i sangen fra Getsemane have, interview i Kr. Dgbl. med Tim Rice 5. 1. 72.
- 14) Mat. 26, 39
- 15) Mark. 2, 20
- 16) Mark. 9, 31
- 17) Mark. 10, 45

- 18) Johs. 12, 24
- 19) Luk. 19, 10; Johs. 3, 16
- 20) Mat. 28, 5-10
- 21) 1. Kor. 15, 11-22

Andre Jesusympatisører (s. 18)

- 22) Mat. 21, 12-16
- 23) Johs. 18, 36; Luk. 12, 13-14
- 24) Johs. 6, 14-15
- 25) Ap. Ger. 2, 44-45
- 26) Luk. 10, 25-37
- 27) Luk. 19, 1-10; Johs. 8, 1-12; Luk. 7, 36-50
- 28) Johs. 8, 11; 5, 14; Luk. 3, 12-14
- 29) Johs. 5, 18; Mat. 6, 1-18
- 30) Kol. 1, 15; Fil. 2, 6-11

Kristendom og Kristustro (s. 22)

- 31) 1. Kor. 15, 14. 17.

32) Ofte hævdet af de såkaldte eksistentialteologer, f. eks. R. Bultmann.

Jesusidealet (s. 25)

- 33) Mat. 23, 13-33
- 34) Johs. 15, 1-8
- 35) 2. Kor. 5, 17

Jesusympatiens Grænse (s. 28)

- 36) Johs. 4, 9-10
- 37) Johs. 3, 17
- 38) 1. Kor. 6, 12-20
- 39) Johs. 14, 6; Ap. Ger. 4, 12
- 40) Johs. 14, 6
- 41) Johs. 20, 26-31; 16, 12-15

Hvem var Jesus? (s. 30)

42) Selv i diskussioner på landets gymnasier kan dette argument høres i dag.

43) Grundtvig er inde på denne sondring i to artikler: »Om den sande kristendom« og »Om kristendommens sandhed«

44) Om disse konfliktsituationer kan man læse i Mark. 2, 1-3,6

- 45) Mark. 3, 21; 3, 22-27

46) Findes i den jødiske Talmund (Sanhedrin 43a)

- 47) Mark. 12, 1-12

- 48) Mark. 15, 29-30
- 49) Mat. 28, 11-15
- 50) Mat. 16, 5-12; Luk. 9, 45; 18, 34
- 51) Mark. 8, 32-33
- 52) Mark. 1, 16-20
- 53) Johs. 11, 16
- 54) Mark. 14, 50
- 55) Ap. Ger. 4, 19-20
- 56) Johs. 16, 13-14; Gal. 2, 20
- 57) Mat. 14, 22-31; Mark. 3, 36-41; Johs. 20, 24-29
- 58) Mark. 1, 15
- 59) Mat. 8, 11-12
- 60) Mark. 2, 17
- 61) Johs. 7, 16-17; Mat 10,40
- 62) Johs. 12, 44-50
- 63) Johs. 3, 16; 1, 14
- 64) Johs. 1, 1; 13, 20
- 65) Johs. 8, 12
- 66) Johs. 6, 35
- 67) Johs. 10, 11
- 68) Johs. 11, 25
- 69) Johs. 14, 6
- 70) Mat. 24, 30-31; Johs. 5, 27
- 71) Mark. 8, 31
- 72) Mark. 10, 45
- 73) Mark. 8, 31; 9, 31; 10, 34
- 74) Mat. 12, 28; 11, 4-6; Mark. 1, 15
- 75) Mark. 2, 1-11
- 76) Johs. Åb. 21, 1-5
- 77) Mat. 12, 38-41; 16, 1-4
- 78) Mark. 9, 25; 8, 22-26

Jesus Barbargudens søn (s. 38)

- 79) Mat. 26, 47-50
- 80) Mat. 26, 69-75

Guds barbari (s. 39)

- 81) Johs. 1, 14
- 82) Luk. 1, 26-38
- 83) 1. Kor. 2, 9
- 84) Mark. 8, 33
- 85) 1. Kor. 1, 18

Vores gudesøn (s. 42)

86) Luk. 2, 7. 16; Mat. 27, 33-46

Nederlag-sejr (s. 44)

87) 1. Mos. 3, 1-7; Rom. 3, 10-12. 19

88) Johs. 3, 18; 5, 24. 29

89) Johs. 8, 34

90) Kol. 2, 14; Gal. 3, 13

91) Johs. 1, 29

92) Rom. 5, 10; 1. Tim. 2, 5-6

93) Johs. 8, 34

94) Johs. 14, 6

95) Mat. 4, 1-11

96) Mat. 26, 28; 2. Kor. 5, 14-21; Kol. 2, 14

Den enestående dag (s. 48)

97) Mat. 28; Mark. 16; Luk. 24; Johs. 20-21; 1. Kor. 15

98) Hebræerbrevet 4, 15; 7, 25; 9, 24; Johs. 16, 7-15

99) 1. Kor. 13-12

Kristustro-virkelighedsflugt? (s. 51)

100) Mat. 6, 24

101) Gal. 4, 1-9

102) Rom. 10, 17

103) Luk. 11, 13

104) Johs. 1, 46- 52

»Sympati for Jesus« er udgivet af »Evangeliet til alle hjem«, Smakkegårdsvej 68, 2820 Gentofte.

»Evangeliet til alle hjem« har alene det formål at støtte evangelisationsarbejdet i Den danske Folkekirke og de evangeliske frikirker med litteratur og gennem gratis bibelstudier at skaffe den enkelte vejledning i den kristne tro.

Ønsker du at kende Jesus bedre?

Vi vil gerne hjælpe dig.

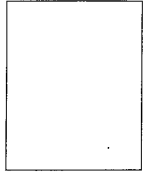
Udfyld nedenstående med tydeligt navn og adresse, klip ud, sæt frimærke på og læg den i en postkasse, så hører du fra os.

Navn:

Adresse:

Postnr.:

By:

**»Sympati for Jesus«
Kristeligt Forbund for Studerende og Skoleungdom
Nørre Voldgade 23,2
1358 København K.
Tlf.: (01) 11 48 60.**